

Проф. др Александар Стојановић¹

Учитељски факултет – Београд

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”

Вршац

ПРИКАЗ КЊИГЕ Јасмина Старц, Грозданка Гојков, Љупчо Кеверески и
Методија Стојановски (2016), *Менторирање на надарените и
талентираните* *Mentoriranje na nadarenite i talentiranite*, Битола:
Македонска асоцијација за надарени и талентирани; Ново Место: Словенско
здружење за надарје

„МЕНТОРИСАЊЕ НАДАРЕНИХ И ТАЛЕНТОВАНИХ“

Македонска асоцијација за надарене и талентоване и Словенско здружење за надарјене из Новог места издавачи су дела које је објављено у првој половини 2016. године. У ауторском тиму ове студије су професори Јасмина Старц, Методија Стојановски, Грозданка Гојков и Љупчо Кеверески.

Књига је резултат критичких промишљања аутора о проблематици којом се дуго баве и представља својеврсну интеграцију искустава из три суседне државе. У складу са закључцима из својих вишегодишњих истраживања, аутори полазе од констатације да је квалитет образовања даровитих и талентованих императив и изазов у 21. веку. Они констатују да погледи на даровите, талентоване и креативне или њихова достигнућа стављају и друштва, људе и појединце пред интелектуалну инспирацију која збуњујуће иницира и генерише безброј медицинских, биолошких, педагошких, психолошких, социолошких, социјалних, историјских, економских и других дилема и парадокса о њиховој етиолошкој природи и карактеру.

Прихватајући савремену парадигму, аутори даровите и талентоване посматрају кроз призму интеракције натпросечних способности, мотивације и креативности.

Први део књиге доноси податке о третману даровитих и талентованих кроз историју, при чему се посебно акцентује значај проучавања проблематике која се на њих односи из угла друштвених потреба и потреба даровитих појединаца. *Друштвена потреба*, истичу аутори, проистиче из сазнања да је за оптимално функционисање друштва у целини неопходан допринос појединаца који се истичу великим учинком на подручју науке, технике и уметности, политике, управљања. Осим тога, подвлаче и *право на лични развој* јер друштво мора сваком детету/индивидуи да обезбеди услове који ће омогућити оптималан развој његових диспозиција.

¹ aleksandar.stojanovic@uf.bg.ac.rs

Значајан простор у студији аутори с разлогом дају теоријским правцима и приступима даровитости: Рензулијевој тропрстенастој теорији, Стернберговој тријархијској теорији даровитости, Гањеовој теорији, Гарднерова теорија даровитости, и другим релевантним теоријама које допуњавају теоријско-емпиријски контекст даровитости: Таненбаумовом психосоцијалном приступу даровитости, Фелдузеновој композитној концепцији даровитости и Чиксенмихаљијевом разумевању даровитости. Својим приступом аутори указују да је даровитост врло комплексна, вишеслојна и мултидимензионално условљена појава.

Читајући књигу уочава се намера аутора да се акцентује потреба индивидуализације васпитно-образовног рада са даровитим појединцима већ од предшколског узраста и даље ка високошколском образовању. Тиме се указује на тежњу да се појединцима са високим потенцијалима омогући развој способности самоостваривања у свету који их окружује, као и конструктивног и продуктивног мишљења и понашања којима могу да уносе промене у свету око себе, а тиме и у себи самима. Аутори се залажу за рано препознавање даровите деце у предшколским установама и указују на потребу уважавања особина деце тог узраста.

Посебне полемичке тонове налазимо у деловима студије који су посвећени неуспеху даровитих и талентованих појединаца и грешкама у њиховом третману.

Оно што даје посебан квалитет студији која је пред нама је настојање аутора да у посебном делу књиге, на више од 150 страна, докажу тезу о менторству као најефикаснијој методи за развој даровитих и талентованих. У том делу читаоци налазе студиозан историјски преглед менторства, дефиниције, моделе, категоризације, програме, критеријуме за избор ментора даровитих, способности које они треба да поседују, критички осврт аутора на проблеме и препреке у процесу менторисања даровитих, користи од менторисања, моралној осетљивости надарених и талентованих у контексту менторства итд.

Развија се, дакле, идеја о менторству као стратегији развоја даровитих и указује на потребу да надарени имају своје менторе, чија би улога била да «воде, поучавају, мотивишу, олакшавају, саветују, инструишу, вреднују» у раду са даровитима, а њихова улога би била «да уче, истражују и евалуирају». Тиме се развија и одговарајући модел индивидуализоване наставе. Према мишљењу аутора, стилизација педагошког рада у овом домену подразумева симбиозу два наизглед сепаратна конструкта: талента и менторства.

Стога, у трећем делу књиге аутори разматрају могућности развоја људских потенцијала од најранијег узраста до одраслог доба, полазећи од значаја сваког појединца у друштву и институцијама. Проблематизује се схватање људи као ресурса, њихово увођење у свет рада, значај подршке талентованима у радном окружењу, карактеристике даровитих одраслих, обликовање стручних профила, допринос запослених даровитих у „организацији која учи“, стратешко управљање талентима у компанијама, коришћење њихових потенцијала за развој пословне каријере итд.

Студија „МЕНТОРИСАЊЕ НАДАРЕНИХ И ТАЛЕНТОВАНИХ“ представља вредан допринос педагошкој теорији и пракси и даљим проучавањима ове проблематике, и, како аутори наводе, „позитивну провокацију за теоретичаре и практичаре који треба да дизајнирају практичну примену теоријских основа ових сложених феномена“

У вредност и актуелност студије могли смо недавно да се уверимо и из схватања данас једног од најцењенијих мислилаца на тему подучавања и менторства, професора Дејвида Клатербака, гостујућег професора на Универзитетима у Оксфорду и Шефилду, који је надгледао најуспешније менторске програме подучавања у бројним организацијама у свету: Светској банци, Голдман Саксу, Лојдсу, Нокији... Он је недавно у Београду подржао даровиту младост Србије и на конференцији „Think Thank for Talent Management“ говорио управо о раном откривању и неговању талената и потреби њиховог менторисања, чему је, фактички, посвећена књига коју промовишемо.